

PRAKTIČNO PČELARSTVO

PRIRUČNIK ZA PČELARE

Abdullah Vejzović

Kladanj, Bosna i Hercegovina

Priručnik zasnovan na 34 godine praktičnog iskustva pčelarenja na obroncima Konjuha. Pokriva kompletnu pčelarsku godinu — od prvog pročišnog izleta do zazimljivanja — sa provjerenim tehnikama za veće prinose meda.

Posjetite web stranicu za video sadržaj i više informacija

<https://organovar.com>

SADRŽAJ

1. O autoru i cilju priručnika
 2. Oprema — VA podnjača (mrežasta podnjača)
 3. Oprema — Poklopna daska, pregradna daska i bježalica
 4. Rani proljetni period — Zamjena zimskih pčela februar–mart
 5. Intenzivni proljetni rad — Rast i razvoj društava april–maj
 6. Proizvodnja matica
 7. Formiranje produktivnih društava maj–juni
 8. Formiranje pomoćnih društava i tretiranje
 9. Rojevi, tretman varoe i iskorištavanje glavne paše
 10. Glavna paša, vrcanje i završetak sezone
 11. Priprema društava za zimu juli–oktobar
 12. Zimski period i pozimlje novembar–februar
- ★ **Organovar — Biljni preparat protiv varoe**

Napomena: Ovaj priručnik pokriva kompletnu pčelarsku godinu. Uz svako poglavlje postoji i odgovarajuće video predavanje koje se može pogledati na web stranici **organovar.com** — skenirajte QR kod uz svako poglavlje ili na naslovnoj stranici.

Organovar — Biljni kontaktni preparat protiv varoe

Samo zdravije pčele daju više

100% organski preparat sa učinkovitošću do 98%. Bez ostataka u medu. Cijena od 1 KM po košnici.

Proizvodi i pakuje: OD „AlmaDerm“ — destilerija porodice Čamdžić, Kladanj.

Više informacija na kraju priručnika i na organovar.com

Ovaj priručnik i svi video sadržaji su potpuno besplatni — nastali iz ljubavi prema pčelarstvu i prema ljudima.

O autoru i cilju priručnika

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (5:25 min). Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Abdullah Vejzović rođen je u selu Tarevu, opština Kladanj. Potječe iz pčelarske porodice — pčelarstvom su se bavili djedovi i amidže sa obje strane. Ta tradicija prenošena s koljena na koljeno oblikovala je dugogodišnje iskustvo na kojem počiva ovaj priručnik.

Sa 34 godine aktivnog pčelarenja na obroncima Konjuha, autor je uvijek vodio između 70 i 140 košnica. Njegova specijalnost je **tehnika i tehnologija za veće prinose** — u optimalnoj godini, moguće je postići od 50 do čak 200 i više kilograma meda po košnici. Međutim, kako autor naglašava, ako nema paše u prirodi, nikakva tehnika neće dati rezultate.

Cilj ovog priručnika je pomoći pčelarima da na svojim pčelinjacima, uz manje fizičkog napora, ostvaruju **bolje rezultate** — više meda, polena i propolisa. Obuhvaćena je kompletna pčelarska godina, od prvog pročišnog izleta u rano proljeće pa sve do zazimljivanja.

„Pametnom čovjeku je dovoljan mig da razumije.“

— Abdullah Vejzović, Tarevo, Kladanj

Oprema — VA podnjača

Mrežasta podnjača za praktično pčelarstvo

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (9:03 min) — detaljno se vidi konstrukcija podnjače. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

VA podnjača je mrežasta podnjača konstruisana da zadovolji sve operacije na praktičnom pčelinjaku. Jednostavna je za izradu, a pruža širok spektar funkcija tokom cijele sezone.

Konstrukcija

Podnjača se sastoji od **kostura** i **uložka**. Uložak se kompletno vadi, urađen je od mreže i ima lim koji služi za testiranje varoe kad je to potrebno. Preporučuje se držati podnjaču i preko ljeta i preko zime **bez lima** — samo sa uložkom u funkciji, što olakšava borbu sa varoom.

Podnjača ima **prednje leto** sa regulacionim zatvaračem i **zadnje leto** — letvu koja se potpuno vadi. Na letvi postoji i manje leto od 4,2 cm koje ima posebnu namjenu.

Suzbijanje rojevnog nagona

Manje leto služi za suzbijanje **rojevnog nagona**. Preko ove podnjače moguće je u datom trenutku stopostotno suzbiti rojevni nagon — bez kidanja matičnjaka, jer skidanje matičnjaka je samo odgoda u rojenju, a ne trajno rješenje.

Prednosti mrežaste podnjače

Višegodišnja ispitivanja pokazala su niz prednosti:

- Kod selenja i tretiranja protiv varoe — **15 do 20%** varoe skida se prirodnim putem.
- Rano u jesen **prestaje leglo**, što je velika prednost za zajednicu koja ulazi u zimu.
- **Kasnije kreće leglo** u proljeće — zimske pčele se ne iznure prerano, a varoa malo kasnije krene, što daje više vremena za borbu građevnjacima u aprilu i maju.
- Društva su zdravija, sa **manje buđavosti i vlage** u košnici.
- U ljetnom periodu, svaka zajednica na mrežastoj podnjači donosi **3 do 6 kg meda više**.

Potrošnja i ušteda

Jedina mahana ove podnjače, utvrđena višegodišnjim studioznim ispitivanjima, jeste da potroši oko **kilogram meda više u zimskom periodu**. Međutim, u ljetnom periodu donese 5 kg više — što daje neto dobitak od **3 do 4 kilograma**.

Proljetno čišćenje

Velika prednost je proljetno čišćenje. Uložak je lagan (oko kilogram i po) i može ga izvući čak i dijete. Čišćenje se može obaviti na **nula stepeni**, pa čak i na minus 5 — bez čekanja toplijeg vremena i bez razlađivanja legla.

Za pčelinjak od 100 košnica, čišćenje uložaka znači ukupno oko **100 kilograma** manipulacije. Na klasičan način, svaka košnica u proljeće teži oko 50 kg — skini pa vrati, to je 10 tona dizanja! Sa uložcima se čitav pčelinjak očisti za sat-dva.

Prihrana dvomatičnih zajednica

VA podnjača omogućava i efikasnu **prihranu dvomatičnih zajednica**. Na zadnje leto postavlja se flaša sa sirupom i **infuzija** (medicinska) za regulaciju protoka. Poklopac od tegle stavi se na kraj infuzije, provuče kroz zadnje leto na podnjaču, a flaša se zakači kukom pod krov. Protok se reguliše na **60 do 80 kapi u minuti** — pčele uzmu sve bez ikakvih problema.

Poklopna daska, pregradna daska i bježalica

Višenamjenska oprema za praktičan rad

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (6:03 min) — detaljno se vidi konstrukcija svake opreme. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Višenamjenska poklopna daska

Ova poklopna daska ima **donje rasteretno leto** i **gornje leto**. Na jakoj zajednici u ljetnom periodu otvara se donje leto radi boljeg sazrijevanja meda, ventilacije po vertikali i rasterećenja donjih leta. Kad nije potrebno, zatvara se čepom.

Konstrukcija

Izrađena je od **smrčeve daske debljine 1 cm**. Ima otvor za **okruglu hranilicu od 2 litra**. Po dasci se stavlja **deblji najlon** kako daska ne bi upijala vlagu iz pogače. Pogača, daska i lesonitka zajedno služe kao **izolacioni toplotni materijal** preko čitave zime. Ukupna debljina je oko **26 mm** — važno je da poklopna daska uvijek bude deblja od zidova košnice.

Aktiviranje pogače u proljeće

Pogače se pripremaju u jesen (novembar), ali se ne aktiviraju do prvog **pročišnog proljetnog izleta** — to je obično **polovinom februara**. Aktiviranje je jednostavno: izvadi se čep od hranilice, vrati najlon, poklopi — i pogača je aktivirana. Pčele je normalno troše.

Kada procvjetaju džanarka, jabuka i šljiva — i zatreba tečne hrane — skalperom se proreže najlon i stavi **hranilica**. Pčele su već na pogači, pa čim se otvori pristup — odmah koriste i sirup. Na taj način društvo istovremeno troši i **tečnu i čvrstu hranu**.

Ako pogače nisu pripremljene u jesen, umjesto pogače može se staviti **komad stiropola debljine 1 cm** za izolaciju.

Poklopna daska kao podnjača za oplodnjak

U aktivnoj sezoni, kada je potrebno napraviti **oplodnjak**, nukleus ili roj — poklopna daska se stavlja na plodište i otvori gornje leto. Dobija se pomoćna podnjača za polunastavak: ubaci se okvir zatvorenog legla, natrese pčela. Starije pčele se vrate dole na svoje leto, a gore ostaje mlada pčela i leglo.

Doda se **matičnjak**, matica se oplodi, ispita se kvalitet, prenese gdje treba ili zamijeni stara matica. Po završetku — sve se ponovo sastavi i daska opet služi kao poklopna. Tako se pod svakim krovom ima **dodatna podnjača** u aktivnoj sezoni, bez dodatne opreme.

Pregradna daska

Pregradna daska se sastoji iz tri izmjenjiva dijela:

- Hahnemanova rešetka — za odvajanje matice od medišta
- Žičana mreža — za ventilaciju i posebne operacije
- Slijepa pregrada od lesonita — za potpuno fizičko odvajanje

U toku sezone, ovisno o potrebi, koristi se odgovarajući uložak — za usmjeravanje pčela iz plodišta u medište i suzbijanje rojevnog nagona.

Bježalica

Kanadska bježalica izrađena je od lesonita sa mrežom. Postavlja se **24 sata prije skidanja medišta** za vrcanje. Pčele prođu dole u plodište, gore oslobode med — i medište se može skinuti bez poteškoća.

Rošusova podnjača za proizvodnju matica

Rošusova podnjača podijeljena je na **tri odjeljenja** — srednje i dva bočna sa zasebnim letima. Koristi se u kombinaciji sa poklopnom daskom za efikasnu proizvodnju matica.

Rani proljetni period — Zamjena zimskih pčela

Period 1 — Prvi proljetni poslovi (februar–mart)

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (3:09 min) — snimljeno na pčelinjaku u februaru. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Po završetku zime, prema planu iz radnog dnevnika, pristupa se prvim ranim proljetnim poslovima — **čišćenju podnjača**. Sa mrežastom podnjačom čišćenje je moguće već na **2 stepena Celzijusa**, pa čak i ispod nule — bez razlađivanja legla.

Aktiviranje pogače

Tijesto-pogača, pripremljena na poklopnoj dasci u novembru prethodne godine, aktivira se krajem februara — poslije prvog **pročišnog izleta** (obično 17.–18. februar). Do tog momenta pogača miruje kao izolacija.

Zamjena zimskih pčela

U ovom prvom periodu matice počinju sa prvim jajima i leglom. Tokom **36 dana** uglavnom se vrši zamjena zimske pčele sa proljetno-ljetnom.

Dinamika zamjene zavisi od jačine društva:

- **Prosječna društva** — ostaju ista po jačini (jedna pčela odgaja jednu larvu).
- **Jaka društva** — ojačaju, jer jedna pčela odgaja **1,3 larve**.
- **Slaba društva** (2–4 ulice) — još više oslabe ili uginu, jer jedna pčela odgaja samo **0,7 larvi**.

Zato je neophodno slaba društva **spojiti sa srednje-jakim** dok je još vrijeme.

Praćenje potrošnje pogače

Najbolji način za prepoznavanje slabih društava je praćenje potrošnje pogače — slaba društva malo uzimaju ili gotovo uopće ne troše. U prvim toplijim danima treba ih pregledati i spojiti sa jačim. Sva društva u ovom periodu trebaju biti **dobro utopljena** pod krovom sa toplim poklopnim daskama.

Intenzivni proljetni rad — Rast i razvoj društava

Period 2 — Proljetni rad u vrijeme voćne paše (april–maj)

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (8:57 min) — praktični rad u vrijeme voćne paše. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Poslije prvog ranog proljetnog perioda ulazi se u **drugi period** rasta i razvoja pčelinjih društava. Procvjetale su džanarika, kruška, šljiva, jabuka i trešnja. Pčele su jako aktivne na beharu, maslačku i drugim proljetnim cvjetovima.

Stimulacija sirupom

Uz džanarike se postavljaju **hranilice** sa manjim količinama gušćeg sirupa za stimulaciju. Pčele donose polen i nektar iz prirode, izmiješaju sa sirupom — to im značajno pomaže za intenzivni razvoj proljetnog legla.

Detaljan pregled i prebacivanje legla

Vrši se **detaljan pregled** svih pčelinjih društava. Iz pomoćnih društava prebacuje se 1–2 okvira **zrelog legla** u produktivna, a iz produktivnih se prazni okviri vraćaju u pomoćna na mjesto oduzetog legla — da ih matica što prije zalegne.

Ovaj postupak se ponavlja svakih **12–15 dana**, uz **obrtnanje plodišta za 180 stepeni**. Na Fararu se to savršeno uklapa u ritam dodavanja legla.

Zamjena nastavaka i sprečavanje rojenja

Slijedi zamjena plodišnih nastavaka po vertikali — cilj je matici uvijek dati više prostora za zalijeganje i spriječiti rojevni nagon. Sve radnje u ovom periodu — stavljanje hvatača polena, rotacije nastavaka po horizontali i vertikali, dodavanje satne osnove i građevnjaka — smanjuju nagon ka rojenju. Na rojenje utiču i drugi faktori: genetika, starost matice, paša i drugi.

Ulazak u treći period

Na kraju drugog perioda, društva ulaze u **treći period razvoja** sa oko 25.000 jedinki (oko 2,5 kg u masi). U ovom periodu jedna pčela odgaja 3,9 larvi — jer proljetno-ljetna pčela ima veći kvalitet zahvaljujući mladosti. To je optimalno vrijeme za formiranje produktivnih društava i borbu sa varoom, otprilike 15 do 20 dana pred glavnu pašu.

POGLAVLJE 6

Proizvodnja matica

Formiranje oplodnjaka za vlastite potrebe

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (6:17 min). Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

U drugom i na početku trećeg perioda, sve do početka glavne paše, formiraju se **oplodnjaci za proizvodnju matica**.

Rošusova podnjača se postavi na poklopnu dasku, na kojoj se prethodno zamreži rupa od hranilice — da toplota ide u sva **tri odjeljenja** u namjenskom nastavku. Svako odjeljenje može primiti mali oplodnjak, čime se sa jednom podnjačom istovremeno proizvode do tri matice.

Proizvodnja matica je ključna za svaki ozbiljan pčelinjak — omogućava redovnu zamjenu starih matica i održavanje kvalitetnog genetskog materijala u svim zajednicama.

Formiranje produktivnih društava

Period 3 — Priprema za glavnu pašu (maj–juni)

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (9:56 min) — demonstracija sortiranja okvira na terenu. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Zazimljavanje i proljetni razvoj

Farar se zazimljuje sa četiri polunastavka, a LR na dva nastavka. U rano proljeće se društva razvijaju na tim nastavcima, sve do priprema za glavnu pašu.

Vrijeme formiranja

Produktivna društva se formiraju otprilike **15 do 20 dana prije glavne paše**. Na obroncima Konjuha glavna paša počinje **5. do 10. juna**, što znači da se ova operacija radi oko **20. maja**. U dnevnik se zapiše datum sređivanja i označi dan nula, da se mogu pratiti naredne operacije.

Priprema — biološko skidanje varoe

Oko **1. maja**, uz voćnu pašu, u svaku košnicu se stavi po jedan okvir **građevnjak** za hvatanje varoe biološkim putem. Prilikom formiranja produktivnog društva građevnjak sa trutovskim leglom se vadi i uklanja.

Sortiranje okvira

Traži se matica, a okviri se sortiraju u tri grupe:

- **Med i polen** — u gornji nastavak (medna kapa)
- **Zatvoreno leglo** — izdvaja se zasebno
- **Otvoreno leglo sa maticom** — u donji nastavak sa praznim izrađenim okvirima

Na ovaj način matica dobija dosta prostora za zaleganje i ne dolazi do **rojevnog nagona**.

Postavljanje pregrade

Stavlja se **slijepa pregrada** da fizički odvoji maticu u plodištu od medišta. Iza pregrade ide oko osam okvira zatvorenog legla i dva okvira sa medom i polenom. Time je produktivna zajednica sredjena i spremna za glavnu pašu.

Formiranje pomoćnih društava i tretiranje

Sređivanje i spajanje pomoćnih sa produktivnim zajednicama

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (9:59 min) — spajanje pomoćne sa produktivnom zajednicom. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Pomoćna zajednica se sređuje na isti način kao produktivna — sortira se med, polen, stavi se novi okvir umjesto **građevnjaka**. Traži se matica, pri čemu je korisno koristiti **blokator** da ne bi pala u travu.

Sortiranje i raspored

Zatvoreno leglo se sortira u jedan nastavak, **otvoreno leglo** u drugi. Matica se vraća među otvoreno leglo. Rezultat je rasterećena pomoćna zajednica sa dovoljno prostora — matica ima gdje leći i nema opasnosti od rojenja.

Spajanje sa produktivnom zajednicom

Pčele sa zatvorenim leglom iz pomoćne zajednice se poprskaju **razblaženom rakijom ili čajem od nane** (prskalice) i dodaju na produktivnu zajednicu. Miris pomaže mirnom spajanju.

Rezultat formiranja

Nakon spajanja, raspored je sljedeći:

- **Pomoćna zajednica:** dole prazni okviri, u sredini otvoreno leglo sa maticom, gore okviri sa medom (kapa — sigurnost).
- **Produktivna zajednica:** identičan raspored plodišta. Iznad slijepe pregrade — **dva nastavka medišta sa zatvorenim leglom** iz obje zajednice.

Leglo postepeno izlazi, a pčele iz medišta unose med. Na okvire se natrese mladih pčela da popune mjesto onih koje se vrate u plodište, čime se sprečava razhladivanje legla. Ako je hladno, leta na pregradnoj dasci se smanje.

Postupak sa matičnjacima

5.–6. dan nakon formiranja: pokidaju se svi zatvoreni matičnjaci, ostave se **2–4 najbolja** koja su pred zatvaranje. Pčele će same odabrati najbolju maticu. Za **21 do 25 dana** izlazi svo leglo, mlada matica se spari i oko 25.–26. dana već nosi jajašca.

Preporučuje se staviti i **mednu pogaču kao dežurnu** — za slučaj kiše ili hladnog vremena, da ne bi došlo do uginuća dok mlada pčela masovno izlazi.

Rojevi, tretman varoe i iskorištavanje glavne paše

Tretman oksalnom kiselinom i formiranje medara

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (9:55 min) — ključno predavanje o tretmanu varoe. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Tretman bez legla — idealna prilika

Pošto je medište fizički odvojeno od plodišta slijepom pregradom, u medištu praktički nema legla — sve su pčele na okvirima meda i polena. Ovo je idealna prilika za tretman, jer se sva varoa iz obje zajednice (produktivne i pomoćne) nalazi na pčelama, bez mogućnosti da se sakrije u leglo.

Najefikasnije sredstvo za tretiranje pčela bez legla je **oksalna kiselina**. Koristi se **30 do 40 ml** po zajednici.

Kontrola i rezultat

Na slijepu pregradu se stavi bijeli papir natopljen uljem za kontrolu opadanja varoe. Ova operacija se izvodi na početku **glavne paše** (10.–12. juna), otprilike 22 dana od formiranja.

U prethodnom periodu, građevnjacima se dijelimično uklanja varoa, a ovim tretmanom se varoa **dokusuri** na samom početku glavne paše. Rezultat: u avgustu nema potrebe za borbom protiv varoe hemijskim sredstvima. Može se dodati po jedan tampon mravlje kiseline — više radi dezinfekcije košnice nego varoe.

Formiranje medare

Poslije tretiranja, skida se slijepa pregrada i stavlja **Hahnemanova rešetka**. Pčele se poprskaju čajem od nane radi mirisa. Doda se treći prazan nastavak — i medara za glavnu pašu je formirana.

Tri nastavka medišta mogu dati **45 do 60 kilograma meda** (15–20 kg po nastavku, zavisno od paše). Ako paša nije jaka, dovoljno je i jedno ili dva medišta.

Mlada matica za veći prinos

Postoji i dodatna tehnika: medište sa mladom maticom koja je tek pronijela stavi se na podnjaču, poklopi Hanemanovom rešetkom, vrati plodište. Iz starog plodišta se uzme stara matica i napravi manji **nukleus** koji se doda na pomoćnu zajednicu.

Produktivno društvo sa mladom maticom dobija instinkt za intenzivnije sakupljanje meda — kao **prirodni roj**. Ovo se radi na početku glavne paše jer u trećem periodu društva dosižu **biološki maksimum** od **5 do 7 kg** pčela u masi, čime mogu iskoristiti i najkraću pašu.

Glavna paša, vrcanje i završetak sezone

Oduzimanje viška meda, vrcanje i pakovanje

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (6:54 min). Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Tokom glavne paše neophodno je redovno pratiti dnevni unos meda pomoću **kontrolne vage**. Vaga je najvažniji alat za procjenu trajanja i intenziteta paše — na osnovu nje se donose odluke o dodavanju ili skidanju medišta.

Postavljanje bježalica i svođenje društava

Kada paša krene ka kraju, postavljaju se **bježalice** ispod medišta. Produktivna društva se svode na **4 Fararova nastavka**. Uzima se donji nastavak medišta koji sadrži **8 do 10 kg meda**, dodaje se bježalica (bez Hanemanova nastavka), a zatim se vraćaju preostala medišta za vrcanje.

Oduzimanje medišta

Nakon **24 do 48 sati** od postavljanja bježalica, medišta se oduzimaju i nose u prostoriju za vrcanje. Pčele su u međuvremenu prošle kroz bježalicu u plodište, a med u medištu je oslobođen za vrcanje. Donja leta se smanje i letvice vrata — sanduk se poklopi i društvo ostaje u tom stanju.

Vrcanje, pakovanje i prodaja

Slijedi vrcanje meda u za to pripremljenoj prostoriji, pakovanje u tegle i skladištenje. Med se prodaje preko trgovina, sajmova pčelarskih proizvoda i direktno kupcima. Sajmovi su i dobra prilika za reklamiranje pčelinjih proizvoda — meda, polena, propolisa i voska.

Savjet: Sve operacije na pčelinjaku — od formiranja produktivnih društava do vrcanja — mogu se obaviti uz pomoć jedne do dvije osobe. Ključ je dobra organizacija, pravovremeno praćenje radnog dnevnika i poštovanje rokova za svaku operaciju.

Priprema društava za zimu

Period 4 — Dopuna zimskih zaliha, tretman varoe i nivelacija

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (4:45 min) — dopuna hrane i tretman varoe. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Na kraju glavne paše, matica polagano smanjuje broj zaleženih jaja i ulazi se u **četvrti period** rasta i razvitka. Jaja u ovom periodu su krupnija, sa više proteina, obilno hranjena u stadijumu larve. Iz njih nastaju **dugoživuće, kvalitetnije zimske pčele**.

Dopuna zimskih zaliha

Na sva društva i rojeve se postave hranilice za dopunu zimskih zaliha:

- **Društva:** hranilice od 4 litra, 3 puta po 4 litra = ukupno 12 litara.
- **Rojevi:** hranilice od 2 litra, 6 do 8 punjenja.

Zimska dopuna hrane završi se za **10 dana**. Sirup se pravi u omjeru **1,5 : 1** u korist šećera (krajem jula, početkom avgusta).

Tretman protiv varoe

Početkom avgusta stavlja se po jedan **tampon mravlje kiseline** na satonoše preko mreže. Kiselina se prethodno ohladi u zamrzivaču na **-20°C**. Četvrti dan se tamponi skinu i stavi se **majčina dušica** — koja sadrži timol i daje dobre rezultate u opadanju varoe. Na tržištu postoji i **Apigard gel** na bazi timola sa istim djelovanjem.

Majčina dušica se drži sve do detaljnog pregleda pred zimu, kada se vrši **nivelacija** pčelinjih društava — spajanje bezmataka. Ovaj postupak daje i dodatnu korist: **više propolisa** na mrežama.

Zimski period i pozimlje

Period 5 — Pčelinja društva bez legla, stanje mirovanja

Ovo poglavlje možete pogledati i kao video predavanje (9:07 min) — zimski tretman i završni savjeti. Skenirajte QR kod ili posjetite organovar.com

Društva su sada bez legla, matice su prestale nositi jaja, a temperature su oko 0°C. Pčele su se uklubile — ovo je najbolje vrijeme za posljednji tretman **oksalnom kiselinom**, kojim se uklanja preostala varoa na pčelama.

Pogače i zadnji pregled

Na poklopnu dasku stavlja se **tijesto-pogača**, ali se ne aktivira do prvog proljetnog pročišnog izleta. Izvrši se zadnji pregled svih sanduka — provjeri se da li su poklopne daske i krovovi dobro nalegli, da nema pukotina i da je sve zatvoreno za zimu.

Zimski poslovi

Tokom zime povremeno se kontrolišu košnice i čiste od snijega. Ovo je period za pripremu opreme — sređivanje nastavaka, zamjenu deformisanih okvira i planiranje za sljedeću proljetno-ljetnu sezonu. Zima je i dobro vrijeme za **edukativna predavanja** i razmjenu iskustva sa drugim pčelarima.

Važni savjeti

Na kraju ovog priručnika, nekoliko ključnih savjeta za sve pčelare:

- Strogo paziti pri vrcanju i prihrani u **bespašnom vremenu** da se ne izazove **grabež** na pčelinjaku. Grabež može nanijeti veliku štetu cijelom pčelinjaku.
- Redovno voditi **radni dnevnik** — zapisivati datume svih operacija i pratiti dinamiku razvoja društava.
- Ne zanemarivati **biološke metode** borbe protiv varoe (građevnjaci, mrežasta podnjača) — u kombinaciji sa hemijskim tretmanima daju najbolje rezultate.
- Uvijek osigurati da društva imaju **dovoljno hrane** — pogača kao dežurna sigurnost može spasiti zajednicu u kritičnom trenutku.

Sve opisane tehnike provjerene su kroz 34 godine prakse sa 70 do 140 košnica na obroncima Konjuha.

— Abdullah Vejzović, Kladanj, Bosna i Hercegovina

BONUS POGLAVLJE

Organovar — Biljni preparat protiv varoe

Organski preparat nastao iz ljubavi prema pčelarstvu — OD „AlmaDerm“, destilerija porodice Čamdžić

„Samo zdravije pčele daju više“

Organovar je biljni kontakti preparat za suzbijanje parazita varoe kod pčela. Razvio ga je kladanjski pčelar Abdullah Vejzović nakon višedecenijskih istraživanja i eksperimentisanja sa prirodnim sastojcima. Proizvodi ga i pakuje OD „AlmaDerm“ — destilerija porodice Čamdžić iz Kladnja. Ovaj preparat je nastao iz čiste ljubavi prema pčelarstvu — želje da se pčelarima ponudi pristupačno, efikasno i potpuno prirodno rješenje za jedan od najvećih problema u modernom pčelarstvu.

Kako je nastao

Abdullah je svjedočio godinama kada se varoa prvi put pojavila na bosanskohercegovačkim prostorima — krajem 1970-ih godina. U početku su se od varoe branili stavljanjem paprati u košnice. Poslije su se pojavili komercijalni lijekovi — Abdullah je koristio na desetine preparata, skoro sve koji su se na tržištu Evrope mogli pronaći. Nažalost, nijedan nije varou ubijao u potpunosti.

Abdullahova kćerka Alma Čamdžić je vlasnica destilerije u kojoj proizvodi eterična ulja za liniju kozmetičkih sapuna. Abdullah je iskoristio njezinu tehnologiju i znanje za dobivanje preparata baziranog na eteričnim uljima četinara. Nakon dvije godine testiranja na vlastitim i košnicama prijatelja, Organovar je ponuđen široj javnosti.

Dejstvo i učinkovitost — do 98%

Organovar je kontaktni preparat — djeluje u prvih 10 do 20 minuta nakon primjene. Od ukupne varoe, dodatnih 10 do 15% se oslobodi u sljedećih sedam dana. Testiran je na 200 košnica — svaka košnica je svojevrsna laboratorija — i pokazao se efikasnijim od svih dosadašnjih preparata.

Preparat ima dvostruko dejstvo na pčelinje zajednice:

- **Suzbija varou** — ubija i do 98% varoe bez ikakvog opterećenja pčelinjih proizvoda.
- **Dezinficira košnicu** — eterična ulja koja se nalaze u Organovaru uništavaju bakterije i viruse u košnici te sprječavaju razne bolesti pčela uzrokovane istim.

U Organovaru se nalaze **potpuno prirodni sastojci** koji su i sastavni dio u pčelinjoj zajednici. Zbog eteričnih ulja, na košnicu djeluje i kao dezinfekcijsko sredstvo.

Sigurnost i kvalitet

Organovar je potpuno uredan za pčelarenje **bez imalo bilo kakvih ostataka** u medu, vosku, polenu ni u ostalim pčelinjim proizvodima. Idealan je za proizvođače organskog meda.

Nema smetnje da se preparat daje neposredno prije ili poslije medobranja, pa čak i kada je medobranje u punom jeku. Može se koristiti u bilo koje doba godine bez bojazni za kvalitet meda.

Zapažanja kod tretiranja: na ulošku ispod mrežaste podnjače mogu se vidjeti oborene varoe — to je znak da preparat djeluje.

Upute za primjenu Organovara

Zimsko i ljetno tretiranje — način primjenjivanja

Zimsko tretiranje

Zimsko tretiranje se vrši **samo jednom**, u periodu **novembra ili decembra**, dok je zajednica bez legla. To je jednostavan i brz postupak:

- **Temperatura:** između 4 i 10°C.
- **Način primjene:** nakapavanje direktno po ulicama pčela — **5 ml po ulici pčela**.
- **Priprema:** prije korištenja, Organovar **zagrijati na 25°C** i dobro promućkati.
- **Potrošnja:** šest flaša (po 500 ml) za deset košnica.
- **Cijena:** samo **1 KM po košnici** za jednokratni zimski tretman.

Ljetno tretiranje — Glavno tretiranje

Ljetno tretiranje se vrši u **drugoj polovini avgusta**, maksimalno u prvoj sedmici septembra. Primjenjuje se **tri puta svakih sedam dana**.

- **Zašto tri puta?** Jer je to period u kojem traje ciklus razvoja varoe — tako se osigura da je i sva varoa koja je bila u leglu izašla i bila tretirana.
- **Doziranje:** 20 ml po pčelinjem društvu po tretmanu. Ukupno **60 ml po košnici** za sva tri tretmana.
- **Način primjene:** pčelama sa špricom.
- **Temperatura:** oko 25°C. Ako je vrijeme toplije, tretirati u ranim jutarnjim ili kasnim večernjim satima.
- **Cijena:** **1,80 KM** za sva tri tretmana po košnici.

Cijena proizvoda

Flaša od 500 ml košta 15 KM.

- Jedna flaša dovoljna za zimski tretman **10 košnica**.
- Jedna flaša dovoljna za ljetni tretman **8 košnica** (3 tretmana po 20ml).
- **Rok upotrebe:** 12 mjeseci. Čuvati što dalje od djece, na tamnom i hladnom mjestu.

Važna napomena o sinhronizaciji

Abdullah Vejzović ističe da najveći problem zapravo i nije u lijekovima, već u tome što pčelari lijekove daju **nesinhronizovano**. Ako samo jedan pčelinjak u nekom kraju nije tretiran kada i svi ostali u njegovom okruženju, varoa iz njega ponovo prelazi na sve ostale pčelinjake.

Sinhronizovan tretman u cijelom području je ključan za uspjeh.

Prednosti Organovara

- **100% organski** — potpuno prirodni biljni sastojci koji su sastavni dio pčelinje zajednice.
- **Do 98% učinkovitost** — testiran na 200 košnica sa izvanrednim rezultatima.
- **Siguran za med** — bez ikakvih ostataka u medu, vosku i polenu.
- **Dvostruko dejstvo** — i suzbijanje varoe i dezinfekcija košnice od bakterija i virusa.
- **Najjeftiniji preparat** — od 1 do 1,80 KM po košnici — najjeftiniji organski preparat na tržištu.
- **Može se koristiti tokom medobranja** — bez ikakvih ograničenja.
- **Proizvedeno u BiH** — domaći proizvod iz Kladnja, destilerija porodice Čamdžić.

Službena brošura i kontakt

Organovar — OD „AlmaDerm“, destilerija porodice Čamdžić, Kladanj

Službena brošura sa kompletnim uputama za primjenu Organovara:

Naslovnica brošure

Upute za primjenu

Narudžba i kontakt

Za narudžbe i sve dodatne informacije o Organovaru, obratite se:

- Abdullah Vejzović — autor i pčelar: +387 (0)61 776 998
- Alma Čamdžić — destilerija AlmaDerm: +387 (0)61 776 976
- Emin Čamdžić — distributer za BiH i narudžbe: +387 (0)61 948 841

Web stranica: organovar.com

„Ovaj priručnik i svi video sadržaji su potpuno besplatni — jer Abdullah Vejzović vjeruje da znanje treba dijeliti, ne prodavati. Organovar je nastao iz iste te ljubavi prema pčelarstvu i prema ljudima.“

Više informacija, video sadržaji i online narudžba:

organovar.com

Pogledajte i video sadržaj

Ovaj priručnik je nastao na osnovu 12 video predavanja „**Praktično pčelarstvo**” u trajanju od ukupno 90 minuta. Na web stranici možete pogledati sva predavanja, čitati originalne transkripcije i saznati više o autoru.

Skenirajte QR kod ili posjetite:

<https://organovar.com>

12 video
predavanja

Kompletne
transkripcije

90 minuta
sadržaja

Cijela
pčelarska godina

Pripremljeno s ljubavlju i poštovanjem prema djedovom nasljeđu.